

Samþykkt nr. 189, um þjónustufólk á heimilum, 2011

Allsherjarþing Alþjóðavinnuástandstofnunarinnar, er kom saman til 100. þingsetu sinnar í Genf hinn 1. júní 2011 eftir kvaðningu stjórnarnefndar alþjóðavinnuástandskrifstofunnar og

gerir sér ljósa skuldbindingu Alþjóðavinnuástandstofnunarinnar til að stuðla að mannsæmandi vinnu fyrir alla með því að ná markmiðum ILO-yfirlýsingarinnar um grundvallarréttindi í atvinnulífinu og ILO-yfirlýsingarinnar um félagslegt réttlæti fyrir sanngjarna hnattvæðingu og

viðurkennir hið mikla framlag þjónustufólks á heimilum til efnahags heimsins, þ.m.t. fjölgun atvinnutækifæra fyrir launafólk af báðum kynjum með fjölskylduábyrgð, meira svigrúm til að annast borgara sem verða sífellt eldri, börn og fatlað fólk og umtalsverðar millifærslur tekna innan og milli landa og

telur að störf þjónustufólks á heimilum séu áfram vanmetin og ósýnileg og fyrst og fremst innt af hendi af konum og stúlkum sem margar hverjar eru farandverkamenn eða íbúar afskiptra samfélaga og sem eru sérlega berskjaldaðar fyrir mismunun vegna ráðningar-skilmála og vinnu og öðrum brotum á mannréttindum og

telur einnig að í þróunarlöndum þar sem formlegar ráðningar eru fátíðar í sögulegu samhengi sé þjónustufólk á heimilum stór hluti vinnuafls á landsvísu og standi áfram mjög höllum fæti og

minnst þess að alþjóðlegar samþykktir og tilmæli á sviði vinnuástanda gilda um allt launafólk, þ.m.t. þjónustufólk á heimilum, nema kveðið sé á um annað og

gerir sér ljóst að eftirtaldir gerningar skipta miklu máli fyrir þjónustufólk á heimilum: samþykkt um búferlaflutninga í atvinnuskyni (endurskoðuð), 1949 (nr. 97), samþykkt um farandverkafólk (viðbótarákvæði), 1975 (nr. 143), samþykkt um starfsfólk með fjölskylduábyrgð, 1981 (nr. 156), samþykkt um einkareknar vinnumiðlunarskrifstofur, 1997 (nr. 181) og tilmæli um ráðningarsamband, 2006 (nr. 198) auk marghliða rammasamnings Alþjóðavinnuástandstofnunarinnar um búferlaflutninga vinnuafls: valftjálsar meginreglur og leiðbeiningar um réttindi við búferlaflutninga í atvinnuskyni (2006) og

viðurkennir að sökum hinna sérstöku skilyrða sem einkenna störf þjónustufólks á heimilum væri æskilegt að bæta reglunum, sem gilda sérstaklega um þjónustufólk á heimilum, við almennu reglurnar svo það fái notið réttinda sinna til fulls og

minnst annarra viðeigandi alþjóðlegra gerninga, svo sem almennu mannréttindayfirlýsingarinnar og alþjóðasamningsins um borgaraleg og stjórnmalaleg réttindi, alþjóðasamningsins um efnahagsleg, félagsleg og menningarleg réttindi, alþjóðasamningsins um afnám alls kynþáttamisréttis, samningsins um afnám allrar mismununar gagnvart konum, samnings Sameinuðu þjóðanna gegn fjölþjóðlegri, skipulagðri glæpastarfsemi, einkum bókun til þess

að koma í veg fyrir, berjast gegn og refsa fyrir verslun með fólk, einkum konur og börn og bókun við hann gegn smygli farandfólks á landi, sjó og í lofti, sammingsins um réttindi barnsins og alþjóðasammingsins um verndun réttinda allra farandverkamanna og aðstandenda þeirra og

hefur samþykkt ákveðnar tillögur um mannsæmandi vinnu fyrir þjónustufólk á heimilum, sem er fjórða mál á dagskrá þingsins, og

hefur ákveðið að þessar tillögur skuli birtast í formi alþjóðasamþykktar,

samþykkir þingið í dag, 16. júní 2011, eftirfarandi samþykkt sem nefna má samþykkt um þjónustufólk á heimilum, 2011.

1. gr.

Í þessari samþykkt er merking eftirfarandi orða sem hér segir:

- a) hugtakið **vinna þjónustufólks á heimilum** merkir vinna á eða í þágu heimilis eða heimila,
- b) hugtakið **þjónustufólk á heimilum** merkir einstakling sem stundar vinnu á heimilum í ráðningarsambandi og
- c) einstaklingur sem sinnir heimilisstörfum öðru hverju eða endrum og sinnum og ekki í atvinnuskyni telst ekki til þjónustufólks á heimilum.

2. gr.

1. Samþykktin gildir um þjónustufólk á heimilum.

2. Aðili sem fullgildir þessa samþykkt getur, að höfðu samráði við heildarsamtök atvinnurekenda og launafólks og, ef þau eru fyrir hendi, við samtök fulltrúa þjónustufólks á heimilum og þau sem koma fram fyrir hönd atvinnurekenda þjónustufólks á heimilum, undanskilið að öllu leyti eða að hluta frá gildissviði hennar:

- a) hópa launafólks sem njóta að öðru leyti a.m.k. samsvarandi verndar,
- b) afmarkaða hópa launafólks í tengslum við sérstök og veruleg vandkvæði sem kunna að koma fram.

3. Sérhvert aðildarríki, sem nýtir sér þá möguleika sem boðið er upp á í næstu málsgrein hér á undan, skal í fyrstu skýrslu sinni um framkvæmd samþykktarinnar samkvæmt 22. gr. stofnskrár Alþjóðavinnuálagstofnunarinnar, tilgreina þá hópa launafólks sem kunna að vera undanskildir frá gildissviði samþykktarinnar sem og ástæður þess og tilgreina í síðari skýrslum allar ráðstafanir sem kunna að hafa verið teknar með það í huga að víkka gildissvið samþykktarinnar þannig að hún nái til viðkomandi launafólks.

3. gr.

1. Hvert aðildarríki skal gera ráðstafanir til að tryggja markvissa kynningu og vernd mannréttinda alls þjónustufólks á heimilum eins og kveðið er á um það í þessari samþykkt.

2. Hvert aðildarríki skal, að því er varðar þjónustufólk á heimilum, gera þær ráðstafanir sem mælt er fyrir um í þessari samþykkt til að virða, stuðla að og hrinda í framkvæmd grundvallarreglum og réttindum við vinnu, nánar tiltekið:

- a) félagafrelsi og virk viðurkenning á réttinum til aðilar að kjarasamningum,
- b) afnám hvers konar nauðungar- og skylduvinnu,
- c) afnám vinnu barna og
- d) afnám misréttis með tilliti til atvinnu eða starfa.

3. Þegar gripið er til ráðstafana til að tryggja að þjónustufólk á heimilum njóti félagafrelsis og raunverulegrar viðurkenningar á rétti til að gera kjarasamninga skulu aðilar standa vörð um rétt þjónustufólks á heimilum og atvinnurekenda þjónustufólks á heimilum til að stofna og, með fyrirvara um reglur viðkomandi samtaka, til að gerast aðilar að samtökum, bandalögum og félagasamböndum að eigin vali.

4. gr.

1. Hvert aðildarríki skal ákveða lágmarksaldur þjónustufólks á heimilum í samræmi við ákvæði samþykktar um lágmarksaldur við vinnu, 1973 (nr. 138) og samþykktar um barnavinnu í sinni verstu mynd, 1999 (nr. 182), og að hann sé ekki lægri en kveðið er á um í landslögum og reglugerðum sem gilda almennt um launafólk.

2. Hvert aðildarríki skal gera ráðstafanir til að tryggja að vinna sem innt er af hendi af þjónustufólki á heimilum, sem er undir 18 ára að aldri og yfir lágmarksaldri til að stunda atvinnu, komi ekki í veg fyrir skyldunám þess eða svipti það tækifæri til að afla sér frekari menntunar eða starfsþjálfunar.

5. gr.

Hvert aðildarríki skal gera ráðstafanir til að tryggja að þjónustufólk á heimilum sé vel verndað gegn hvers konar misnotkun, einelti og ofbeldi.

6. gr.

Hvert aðildarríki skal gera ráðstafanir til að tryggja að þjónustufólk á heimilum, eins og launamenn almennt, njóti sanngjarnra ráðningarskilmála sem og viðeigandi vinnuskilyrða, og ef það býr á heimilinu, mannsæmandi lífskjara og að einkalíf þess sé virt.

7. gr.

Hvert aðildarríki skal gera ráðstafanir til að tryggja að þjónustufólk á heimilum sé upplýst um ráðningarskilmála með viðeigandi, sannanlegum og vel skiljanlegum hætti og helst, ef unnt er, með skriflegum samningum í samræmi við landslög, reglugerðir eða kjarasamninga, einkum hvað varðar:

- a) nafn og heimilisfang atvinnurekanda og launamannsins,
- b) heimilisfang venjulegs vinnustaðar eða vinnustaða,
- c) upphafsdagsetningu og, ef samningurinn kveður á um tiltekið tímabil, lengd þess,
- d) tegund vinnu sem fara á fram,
- e) laun, aðferð við útreikninga og tíðni greiðslna,
- f) venjulegan vinnutíma,
- g) árlegt leyfi á launum og daglegan og vikulegan hvíldartíma,
- h) fæði og húsnæði, ef við á,
- i) reynslutíma, ef við á,
- j) skilmála um heimsendingu, ef við á, og

- k) skilmála um starfslok tengd uppsögn þjónustufólks á heimilum, þ.m.t. uppsagnarfrestur bæði af hálfu þjónustufólks á heimilum og atvinnurekanda.

8. gr.

1. Í landslögum og reglugerðum skal kveðið á um að farandþjónustufólk á heimilum sem er ráðið í einu landi til þjónustu á heimilum í öðru landi fái skriflegt atvinnutilboð eða ráðningarsamning sem er aðfararhæfur í því landi sem vinna fer fram í og tekur til skilmála og ráðningarskilmála sem um getur í 7. gr., áður en farið er yfir landamæri í því skyni að hefja vinnu á heimili sem tilboðið eða samningur tekur til.

2. Ofangreind málsgrein skal ekki gilda um launamenn sem njóta frjálstrar farar í því skyni að starfa samkvæmt tvíhliða, svæðisbundnum eða marghliða samningum eða innan ramma efnahagssvæða.

3. Aðilar skulu gera ráðstafanir til þess að eiga samvinnu sín á milli til að tryggja skilvirka beitingu ákvæða þessarar samþykktar gagnvart farandþjónustufólki á heimilum.

4. Hvert aðildarríki skal tilgreina, með lögum, reglugerðum eða öðrum ráðstöfunum, þau skilyrði sem veita farandþjónustufólki á heimilum rétt til heimsendingar við lok ráðningarsamnings sem það var ráðið samkvæmt.

9. gr.

Hvert aðildarríki skal gera ráðstafanir til að tryggja að þjónustufólki á heimilum:

- a) sé frjálst að ná samkomulagi við atvinnurekanda sinn eða hugsanlegan atvinnurekanda um að búa á heimilinu,
- b) sem býr á heimilum sé ekki skylt að dvelja á heimilinu eða með heimilisfólki á daglegum og vikulegum hvíldartímum eða í árlegu orlofi og
- c) sé tryggður réttur til að hafa í förum sínum vegabréf sín og persónuskilríki.

10. gr.

1. Hvert aðildarríki skal gera ráðstafanir til að tryggja jafnræði milli þjónustufólks á heimilum og almenns launafólks í tengslum við venjulegan vinnutíma, yfirvinnugreiðslur, daglegan og vikulegan hvíldartíma og launað árlegt leyfi, og að þetta sé í samræmi við landslög, reglugerðir eða kjarasamninga, að teknu tilliti til sérstöðu starfa á heimilum.

2. Vikulegur hvíldartími skal vera að minnsta kosti 24 samfelldar klukkustundir.

3. Það tímabil sem þjónustufólki á heimilum er ekki frjálst að ráðstafa tíma sínum eftir eigin höfði, sökum þess að það er tiltækt heimilisfólkinu til þess að bregðast við hugsanlegri kvaðningu, skal teljast til vinnutíma að því marki sem kveðið er á um í landslögum, reglugerðum eða kjarasamningum, eða öðrum hætti í samræmi við venju í landinu.

11. gr.

Hvert aðildarríki skal gera ráðstafanir til að tryggja að þjónustufólk á heimilum njóti lágmarkstekjutryggingar, ef slík tekjutrygging er við lýði, og að þóknuninni sé komið á án mismununar á grundvelli kynferðis.

12. gr.

1. Þjónustufólk á heimilum skal fá laun sín greidd beint í reiðufé með reglulegu millibili að minnsta kosti einu sinni í mánuði. Launagreiðslan getur farið fram í formi bankamillifærslu, bankaávísunar, póstávísunar eða með öðrum lögmætum peningalegum greiðslum, með samþykki hlutaðeigandi launamanns, nema kveðið sé á um annað í landslögum, reglugerðum eða kjarasamningum.

2. Landslög, reglugerðir, kjarasamningar eða gerðardómar kunna að kveða á um greiðslu takmarkaðs hluta þóknunar þjónustufólks á heimilum í formi greiðslna í fríðu sem eru ekki lakari en þær sem almennt gildir um aðra hópa launafólks, að því tilskildu að gripið sé til ráðstafana til að tryggja að slíkar greiðslur í fríðu séu með samþykki launamanns, séu til persónulegra nota og í þágu launamanns og að peningalegt gildi þeirra sé sanngjarnt og réttmætt.

13. gr.

1. Sérhver launamaður sem sinnir þjónustustörfum á heimili á rétt á öruggu og heilbrigðu vinnuumhverfi. Hvert aðildarríki skal, í samræmi við landslög, reglugerðir og venjur, gera virkar ráðstafanir, að teknu tilhlýðilegu tilliti til sérstöðu þjónustustarfa á heimilum, til að tryggja öryggi og heilbrigði þjónustufólks á heimilum.

2. Grípa má til þeirra ráðstafana sem um getur í næstu málsgrein hér á undan, í áföngum í samráði við heildarsamtök atvinnurekenda og launafólks, og ef þau eru fyrir hendi, við samtök fulltrúa þjónustufólks á heimilum og þau sem koma fram fyrir hönd atvinnurekenda þjónustufólks á heimilum.

14. gr.

1. Hvert aðildarríki skal gera viðeigandi ráðstafanir, í samræmi við landslög, reglugerðir og venjur, að teknu tilhlýðilegu tilliti til sérstöðu þjónustustarfa á heimilum, til að tryggja að þjónustufólk á heimilum njóti ekki lakari kjara en þeirra sem almennt gilda um aðra hópa launafólks hvað varðar almannatryggingavernd, þ.m.t. fæðingarorlof.

2. Grípa má til þeirra ráðstafana sem um getur í næstu málsgrein hér á undan, í áföngum í samráði við heildarsamtök atvinnurekenda og launafólks, og ef þau eru fyrir hendi, við samtök fulltrúa þjónustufólks á heimilum og þau sem koma fram fyrir hönd atvinnurekenda þjónustufólks á heimilum.

15. gr.

1. Til að tryggja vernd þjónustufólks á heimilum, þ.m.t. farandþjónustufólk sem starfar á heimilum, sem er skráð eða ráðið af einkareknum vinnumiðlunarskrifstofum, gegn misnotkun skal hvert aðildarríki:

- a) ákvarða skilyrðin sem gilda um rekstur einkarekinna vinnumiðlunarskrifstofa sem skrá eða ráða þjónustufólk á heimilum í samræmi við landslög, reglugerðir og venjur,
- b) tryggja að fullnægjandi kerfi og verklagsreglur séu fyrir hendi til að rannsaka kvartanir, meinta misnotkun og sviksamlegar athafnir í starfsemi einkarekinna vinnumiðlunarskrifstofa í tengslum við þjónustufólk á heimilum,
- c) gera allar nauðsynlegar og viðeigandi ráðstafanir innan lögsögu þess og, þar sem við á, í samvinnu við önnur aðildarríki, til að veita nægilega vernd og koma í veg

fyrir misnotkun þjónustufólks á heimilum sem ráðið er eða skráð á yferráðasvæði þess fyrir tilstilli einkarekinna vinnumiðlunarskrifstofa. Þetta skal fela í sér setningu laga eða reglugerða sem tiltaka viðeigandi skuldbindingar einkarekinnar ráðningarskrifstofu og heimilisins gagnvart þjónustufólki á heimilum og kveða á um viðurlög, þ.m.t. að banna rekstur þeirra einkareknu vinnumiðlunarskrifstofa sem stunda sviksamlegar athafnir og misnotkun,

- d) íhuga, í þeim tilvikum að þjónustufólk á heimilum er ráðið í einu landi til að starfa í öðru, að gera tvíhliða, svæðisbundna eða marghliða samninga til að koma í veg fyrir misnotkun og sviksamlegar athafnir við nýliðun, ráðningu og í vinnu og
- e) gera ráðstafanir til að tryggja að gjald einkarekinna vinnumiðlunarskrifstofa sé ekki tekið af launum þjónustufólks á heimilum.

2. Þegar ákvæðum þessarar greinar er hrint í framkvæmt skal hvert aðildarríki hafa samráð við heildarsamtök atvinnurekenda og launafólks, og ef þau eru fyrir hendi, við samtök fulltrúa þjónustufólks á heimilum og þá aðila sem koma fram fyrir hönd atvinnurekenda þjónustufólks á heimilum.

16. gr.

Hvert aðildarríki skal gera ráðstafanir til að tryggja, í samræmi við landslög, reglugerðir og venjur, að allt þjónustufólk á heimilum, ýmist sjálft eða fyrir milligöngu fulltrúa, hafi skilvirkan aðgang að dómstólum, gerðardómum eða öðrum úrræðum til að leysa ágreiningsmál samkvæmt skilyrðum sem eru ekki lakari en eru í boði fyrir launafólk almennt.

17. gr.

1. Hvert aðildarríki skal koma á skilvirkum og aðgengilegum úrræðum fyrir kvartanir og aðferðum til að tryggja samræmi við innlend lög og reglugerðir um verndun þjónustufólks á heimilum.

2. Hvert aðildarríki skal móta og framkvæma ráðstafanir um vinnueftirlit, framkvæmd og viðurlög, að teknu tilhlýðilegu tilliti til sérstöðu þjónustustarfa á heimilum, í samræmi við landslög og reglugerðir.

3. Að svo miklu leyti sem slíkar ráðstafanir samrýmast landslögum og reglugerðum skulu þær tilgreina þau skilyrði sem kunna að heimila aðgang að húsnæði, með tilhlýðilegri virðingu fyrir friðhelgi einkalífsins.

18. gr.

Hvert aðildarríki skal hrinda í framkvæmd ákvæðum samþykktar þessarar, í samráði við heildarsamtök atvinnurekenda og launafólks, með lögum og reglugerðum, sem og með kjarasamningum, eða öðrum hætti í samræmi við vinnu í landinu, með því að færa út eða aðlaga núverandi ráðstafanir svo þær nái til þjónustufólks á heimilum eða með því að þróa sértækar ráðstafanir þeim til handa, eftir því sem við á.

19. gr.

Samþykkt þessi hefur ekki áhrif á hagstæðari ákvæði sem gilda um þjónustufólk á heimilum samkvæmt öðrum alþjóðavinnuálagssamþykktum.

20. gr.

Formlegar fullgildingar samþykktar þessarar skulu sendar forstjóra alþjóðavinnumálaskrifstofunnar til skrásetningar.

21. gr.

1. Þessi samþykkt skal einungis vera bindandi fyrir þau aðildarríki Alþjóðavinnumála-stofnunarinnar sem hafa látið forstjóra alþjóðavinnumálaskrifstofunnar skrá fullgildingar sínar.

2. Hún gengur í gildi tólf mánuðum eftir að fullgildingar tveggja aðildarríkja hafa verið skráðar hjá forstjóranum.

3. Síðan gengur þessi samþykkt í gildi, að því er snertir hvert aðildarríki, tólf mánuðum eftir að fullgilding þess hefur verið skráð.

22. gr.

1. Aðildarríki, sem fullgilt hefur samþykkt þessa, getur sagt henni upp að liðnum tíu árum frá fyrstu gildistöku hennar. Tilkynningu um uppsögn skal senda forstjóra alþjóðavinnu-málaskrifstofunnar til skrásetningar. Slík uppsögn öðlast ekki gildi fyrir en einu ári eftir skrásetningu hennar.

2. Hvert það aðildarríki, sem fullgilt hefur samþykkt þessa, en notfærir sér ekki innan árs frá lokum tíu ára tímabilsins, sem um getur í næstu málsgrein hér á undan, rétt þann til uppsagnar sem kveðið er á um í þessari grein, skal bundið af henni í annað tíu ára tímabil og síðan getur það sagt þessari samþykkt upp á fyrsta ári hvers nýs tíu ára tímabils í samræmi við ákvæði þessarar greinar.

23. gr.

1. Forstjóri alþjóðavinnumálaskrifstofunnar skal tilkynna öllum aðildarríkjum Alþjóðavinnu-málastofnunarinnar skráningu allra fullgilinga og uppsagna sem aðildarríki stofnunarinnar hafa sent honum.

2. Þegar forstjórinn tilkynnir aðildarríkjum stofnunarinnar skrásetningu annarrar fullgild-ingarinnar, sem honum berst, skal hann vekja athygli þeirra á hvaða dag samþykktin gangi í gildi.

24. gr.

Forstjóri alþjóðavinnumálaskrifstofunnar skal senda aðalritara Sameinuðu þjóðanna, til skrásetningar skv. 102. gr. stofnskrár Sameinuðu þjóðanna, allar upplýsingar um fullgild-ingar og uppsagnir sem skráðar eru hjá forstjóranum.

25. gr.

Þegar stjórnarnefnd alþjóðavinnumálaskrifstofunnar kann að álíta það nauðsynlegt skal hún leggja fyrir allsherjarþingið skýrslu um framkvæmd samþykktar þessarar og athuga jafnframt hvort æskilegt sé að setja á dagskrá þingsins endurskoðun hennar allrar eða hluta hennar.

26. gr.

1. Ef þingið gerir nýja samþykkt, sem breytir þessari og sú samþykkt mælir ekki fyrir á annan veg, þá skal:

- a) fullgilding aðildarríkis á hinni nýju endurskoðuðu samþykkt lögum samkvæmt sjálfkrafa hafa í för með sér tafarlausa uppsögn samþykktar þessarar, þrátt fyrir ákvæði 22. gr., ef hin nýja endurskoðuða samþykkt öðlast gildi og frá þeim tíma þegar það gerist,
- b) aðildarríkjum er ekki heimilt að fullgilda samþykkt þessa eftir að hin nýja endurskoðuða samþykkt hefur öðlast gildi.

2. Þessi samþykkt skal, hvað sem öðru líður, halda gildi sínu hvað snertir form og efni gagnvart þeim aðildarríkjum sem hafa fullgilt hana en ekki hina nýju samþykkt.

27. gr.

Enskur og franskur texti samþykktar þessarar er jafngildur.

Tilmæli nr. 201, um þjónustufólk á heimilum, 2011

Allsherjarþing Alþjóðavinnuáráðs, stofnunarinnar,

er kom saman til 100. þingsetu sinnar í Genf hinn 1. júní 2011 eftir kvaðningu stjórnar-
nefndar alþjóðavinnuáráðs og

hefur afgreitt samþykkt um þjónustufólk á heimilum, 2011 og

hefur samþykkt ákveðnar tillögur um mannsæmandi vinnu fyrir þjónustufólk á heimilum
sem er fjórða mál á dagskrá þingsins og

hefur ákveðið að þessar tillögur skuli birtast í formi tilmæla til viðbótar við samþykkt um
þjónustufólk á heimilum, 2011,

samþykkir þingið í dag, 16. júní 2011, eftirfarandi tilmæli, sem vísa má til með heitinu til-
mæli um þjónustufólk á heimilum, 2011.

1. Ákvæði þessara tilmæla koma til viðbótar ákvæðum samþykktar um þjónustufólk á
heimilum, 2011 (samþykktin) og ber að hafa til hliðsjónar þeim.

2. Þegar gripið er til ráðstafana til að tryggja að þjónustufólk á heimilum njóti félagafrelsis
og raunverulegrar viðurkenningar á rétti til að gera kjarasamninga ættu aðilar:

- a) að greina og koma í veg fyrir hvers kyns takmarkanir á lagasetningu eða stjórn-
sýslu eða aðra skerðingu á rétti þjónustufólks á heimilum til að stofna eigin
samtök eða að gerast aðilar að samtökum launafólks að eigin vali og rétti samtaka
þjónustufólks á heimilum til að gerast aðilar að samtökum, bandalögum og
samböndum launafólks,
- b) að hugleiða að grípa til ráðstafana eða styðja aðgerðir til að styrkja stöðu samtaka
launafólks og atvinnurekenda, samtaka sem koma fram fyrir hönd þjónustufólks á
heimilum og þeirra sem koma fram fyrir hönd atvinnurekenda þjónustufólks á
heimilum, til að gæta hagsmuna félagsmanna sinna með virkum hætti, að því
tilskildu að sjálfstæði og sjálfsforræði slíkra samtaka sé ætíð lögvarið.

3. Þegar gripið er til ráðstafana til að uppræta mismunun vegna atvinnu og starfa ættu aðilar,
í samræmi við alþjóðlegar reglur á sviði vinnuáráðs, meðal annars:

- a) að ganga úr skugga um að við starfstengdar læknisskoðanir sé meginreglan sú að
trúnaði sé gætt við meðferð persónuupplýsinga, að einkalíf þjónustufólks á
heimilum sé tryggt og að slíkt sé í samræmi við verklagsreglur Alþjóðavinnu-
áráðs um vernd persónuupplýsinga launafólks, 1997, og aðrar
alþjóðlegar reglur um vernd persónuupplýsinga,
- b) að koma í veg fyrir hvers kyns mismunun sem varðar slíkar prófanir og
- c) að tryggja að þjónustufólk á heimilum þurfi hvorki að gangast undir HIV-próf,
HIV-þungunarpróf né að opinbera HIV- eða þungunarstöðu.

4. Aðilar sem hafa til athugunar læknisskoðanir fyrir þjónustufólk á heimilum ættu að íhuga:
- a) að auka aðgengi heimilisfólks og þjónustufólks á heimilum að lýðheilsuupplýsingum um ýmis álitamál tengd heilbrigði og sjúkdómum sem gefa tilefni til nauðsynlegra læknisskoðana með tilliti til aðstæðna í hverju landi,
 - b) að veita heimilisfólki og þjónustufólki á heimilum upplýsingar um valfrjálsar læknisskoðanir, læknishjálp og góðar heilbrigðis- og hreinlætisvenjur sem eru í samræmi við opinber framtaksverkefni í þágu alls samfélagsins og
 - c) að dreifa upplýsingum um bestu starfsvenjur við starfstengdar læknisskoðanir sem eru aðlagðar með viðunnandi hætti þannig að þær endurspegli þá sérstöðu sem felst í heimilisstörfum.

5.

1) Að teknu tilliti til ákvæða samþykktar um barnavinnu í sinni verstu mynd, 1999 (nr. 182) og tilmæla (nr. 190), ættu aðilar að skilgreina það form heimilisstarfa sem, með tilliti til þeirra aðstæðna þar sem þau fara fram, eru líkleg til að skaða heilsu, öryggi eða siðferði barna, og ættu einnig að banna og útrýma slíkri barnavinnu.

2) Þegar reglur eru settar um starfsskilyrði og lífskjör þjónustufólks á heimilum ættu aðilar að gefa sérstakan gaum að þörfum þjónustufólks á heimilum sem er undir 18 ára að aldri og yfir lágmarksaldri til að stunda atvinnu eins og skilgreint er í landslögum og reglum og gera ráðstafanir að vernda það, þ.m.t. með því:

- a) að hafa ströng mörk um vinnutíma þeirra til að tryggja nægan hvíldartíma, tíma til menntunar og þjálfunar, tómsundaiðkunar og fjölskyldutengsla,
- b) að banna næturvinnu,
- c) að takmarka vinnu sem er allt of krefjandi, hvort sem er líkamlega eða andlega og
- d) að koma á fót eða efla kerfi til að fylgjast með starfs- og lífskjörum þess.

6.

1) Aðilar ættu að veita viðeigandi aðstoð, þegar þörf krefur, til að tryggja að þjónustufólk á heimilum skilji ráðningarskilmála sína.

2) Til viðbótar þeim atriðum sem tilgreind eru í 7. gr. samþykktarinnar, ættu ráðningarskilmálar einnig að fela í sér:

- a) starfslýsingu,
- b) veikindaleyfi og, ef við á, önnur persónuleg leyfi,
- c) fjárhæð launa eða greiðslna fyrir yfirvinnu og tíma á bakvakt í samræmi við 3. mgr. 10. gr. samþykktarinnar,
- d) hvers kyns aðrar greiðslur sem þjónustufólk á heimilum á rétt á,
- e) greiðslur í fríðu og peningalegt gildi þeirra,
- f) upplýsingar um allt húsnæði sem í boði er og
- g) hvers kyns heimild til frádráttar frá launum launamannsins.

3) Aðilar ættu að íhuga að setja upp fyrirmynd ráðningarsamnings þjónustufólks á heimilum, í samráði við heildarsamtök atvinnurekenda og launafólks og, ef þau eru fyrir hendi, við samtök fulltrúa þjónustufólks á heimilum og þá aðila sem koma fram fyrir hönd atvinnurekenda þjónustufólks á heimilum.

4) Fyrirmynd ráðningarsamningsins ætti ávallt að vera tiltæk án endurgjalds fyrir þjónustufólk á heimilum, atvinnurekendur, heildarsamtök og almenning.

7. Aðilar ættu að íhuga að koma á kerfi til að vernda þjónustufólk á heimilum fyrir misnotkun, einelti og ofbeldi, svo sem með því:

- a) að koma á aðgengilegu kvörtunarferli fyrir þjónustufólk á heimilum til að tilkynna tilfalli misnotkunar, eineltis og ofbeldis,
- b) að tryggja að allar kvartanir um misnotkun, einelti og ofbeldi séu rannsakaðar og gerendur lögsóttir ef við á og
- c) að komið sé á fót áætlunum um flutning frá heimili og endurhæfingu þjónustufólks á heimilum sem sætir misnotkun, einelti og ofbeldi, þ.m.t. að sjá því fyrir tímabundnu húsnæði og heilsugæslu.

8.

1) Vinnutíma, þ.m.t. yfirvinna og tími á bakvakt í samræmi við 3. mgr. 10. gr. samþykktarinnar, ætti að skrá nákvæmlega og þessar upplýsingar ættu að vera greiðlega aðgengilegar fyrir þjónustufólk á heimilum.

2. Aðilar ættu að íhuga að semja hagnýtar leiðbeiningar í þessu skyni, í samráði við heildarsamtök atvinnurekenda og launafólks og, ef þau eru fyrir hendi, við samtök fulltrúa þjónustufólks á heimilum og þá aðila sem koma fram fyrir hönd atvinnurekenda þjónustufólks á heimilum.

9.

1) Að því er varðar tímabil sem þjónustufólki á heimilum er ekki frjálst að ráðstafa tíma sínum að vild sökum þess að því ber að vera heimilinu tiltækt til þess að bregðast við hugsanlegri kvaðningu (tími viðbragðsstöðu) ættu aðilar, að því marki sem kveðið er á um í landslögum, reglugerðum eða kjarasamningum, að setja reglur:

- a) um hámarksfjölda vinnustunda á viku, mánuði eða ári þegar þjónustufólk á heimilum gæti þurft að vera í viðbragðsstöðu og aðferðir við að mæla þær,
- b) um viðbótarhvíldartíma sem þjónustufólk á heimilum á rétt á ef venjulegur hvíldartími er rofinn með tíma í viðbragðsstöðu og
- c) um fjárhæð greiðslu fyrir tíma í viðbragðsstöðu.

2) Hvað varðar þjónustufólk á heimilum sem sinnir skyldustörfum að nóttu til, og að teknu tilliti til þess álags sem næturvinna hefur í för með sér, ættu aðilar að íhuga ráðstafanir sambærilegar við þær sem tilgreindar eru í 1. mgr. 9. greinar.

10. Aðilar ættu að gera ráðstafanir til að tryggja að þjónustufólk á heimilum eigi rétt á viðeigandi hvíldartíma yfir vinnudaginn þar sem gert er ráð fyrir máltíðum og hléum sem tekin eru.

11.

1) Vikulegur hvíldartími ætti að vera 24 samfelldar klukkustundir hið minnsta.

2) Ákvarða ætti fastan vikulegan hvíldardag með samkomulagi aðila, í samræmi við landslög, reglugerðir eða kjarasamninga, að teknu tilliti til aðkallandi vinnu og menningarlegra-, trúarlegra- og félagslegra krafna þjónustufólks á heimilum.

3) Kveði landslög, reglugerðir eða kjarasamningar á um vikulega hvíld sem safnað er á lengri tíma en sjö dögum fyrir almenna launþega ætti umrætt tímabil ekki að vera lengra en 14 dagar að því er varðar þjónustufólk á heimilum.

12. Skilgreina ætti í landslögum, reglugerðum eða kjarasamningum þær ástæður sem liggja að baki því að skylda megi þjónustufólk á heimilum til að vinna á þeim tíma sem telst til daglegs eða vikulegs hvíldartíma og kveða á um fullnægjandi viðbótarhvíldartíma, óháð hvers kyns fjárhagslegum greiðslum.

13. Tíminn sem þjónustufólk á heimilum ver í að fylgja heimilisfólki í orlofi ætti ekki að teljast hluti af árlegu launuðu orlofi þess.

14. Ef kveðið er á um greiðslu í fríðu, sem takmarkaðan hluta launa, ættu aðilar að íhuga:

- a) að skilgreina hámarkshlutfall launa sem heimilt er að greiða í fríðu svo nauðsynlegar tekjur til framfærslu þjónustufólks á heimilum og fjölskyldna þeirra verði ekki skertar um of,
- b) að reikna út peningalegt verðmæti greiðslna í fríðu með vísan til hlutlægra viðmiðana, svo sem markaðsverðs, kostnaðarverðs eða verðs sem stjórnvöld fastsetja, eftir því sem við á,
- c) að takmarka greiðslur í fríðu við það sem þjónustufólk á heimilum nýtur sannarlega góðs af til eigin þarfa, svo sem fæði og húsnæði,
- d) að tryggja að þegar þjónustufólk á heimilum þarf að búa í húsnæði sem heimilisfólk útvegur má ekki draga af launum þess í tengslum við þetta húsnæði, nema um annað sé samið við þjónustufólkið og
- e) að tryggja að munir sem tengjast beint vinnu við heimilisstörf, svo sem einkennisbúningar, verkfæri eða hlífðarbúnaður og þrif þessara muna og viðhald, teljist ekki til greiðslu í fríðu og kostnaður við þá verði ekki dreginn frá launum þjónustufólks á heimilum.

15.

1) Þjónustufólk á heimilum ætti við móttöku hvernar greiðslu að fá í hendur vel skiljanlegt skriflegt yfirlit yfir heildarlaun sem því ber og tiltekna fjárhæð og skýringu á hvers kyns frádrætti sem kann að hafa farið fram.

2) Við starfslok ætti að gera upp öll ógreidd laun án tafar.

16. Aðilar ættu að gera ráðstafanir til að tryggja að kjör þjónustufólks á heimilum séu ekki lakari en þau sem aðrir almennir hópar launafólks njóta hvað varðar vernd krafna launamanna við hugsanlegt gjaldþrot atvinnurekandans eða lát hans.

17. Þegar séð er fyrir fæði og húsnæði ætti það að fela í sér eftirfarandi, að teknu tilliti til aðstæðna á landsvísu:

- a) sérstakt einkaherbergi sem er búið viðeigandi húsgögnum, nægilegri loftræstingu, að það sé læsanlegt og að þjónustufólkið á heimilinu hafi lykilmann til umráða,
- b) aðgang að viðeigandi salernisaðstöðu, sameiginlegri eða til einkanota,
- c) fullnægjandi lýsingu og, eftir atvikum, hita og loftkælingu í samræmi við ríkjandi aðstæður innan heimilisins og

- d) máltíðir af fullnægjandi gæðum og í nægilegu magni, lagaðar eins og unnt er að menningarlegum og trúarlegu kröfum, ef einhverjar eru, þjónustufólks á heimilum.

18. Komi til starfsloka að frumkvæði atvinnurekanda, af öðrum ástæðum en þeim að um sé að ræða alvarlegt misferli, ætti að veita þjónustufólki sem býr inni á heimilum hæfilegan frest og frí á þeim tíma til að gera því kleift að leita nýrrar atvinnu og húsnæðis.

19. Aðilar ættu að grípa til ráðstafana, í samráði við heildarsamtök atvinnurekanda og launafólks og, ef þau eru fyrir hendi, við samtök fulltrúa þjónustufólks á heimilum og þá aðila sem koma fram fyrir hönd atvinnurekanda þjónustufólks á heimilum, svo sem:

- a) að vernda starfsmenn með því að útiloka eða draga úr, svo sem við verður komið, vinnutengdum hættum og áhættu á vinnustað í því skyni að koma í veg fyrir vinnuslys, sjúkdóma og dauðsföll og efla öryggi og heilbrigði á vinnustað heimilisins,
- b) að kveða á um viðeigandi kerfi eftirlits, í samræmi við 17. gr. samþykktarinnar, og hæfileg viðurlög við brotum gegn ákvæðum laga og reglugerða um öryggi og heilbrigði við vinnu,
- c) að koma á málsmeðferð til að safna og birta almennar hagtölur um slys og sjúkdóma sem tengjast heimilisstörfum og aðrar hagtölur sem taldar eru geta stuðlað að því að koma í veg fyrir áhættu tengda öryggi og heilbrigði við vinnu,
- d) að veita ráðgjöf um öryggi og heilbrigði við vinnu, þ.m.t. um þætti tengda vinnuvistfræði, hlífðarbúnaði og
- e) að gera starfsþjálfunaráætlanir og miðla leiðbeiningum um öryggi og hollustu-hætti í tengslum við heimilisstörf.

20.

1) Aðilar ættu að íhuga, í samræmi við landslög og reglugerðir, að auðvelda greiðslu almannatryggingagjalda, þ.m.t. ef þjónustufólk á heimilum starfar fyrir marga atvinnurekendur, til dæmis með einfölduðu greiðslufyrirkomulagi.

2) Aðilar ættu að íhuga að gera tvíhliða, svæðisbundna eða marghliða samninga til að tryggja farandþjónustufólki á heimilum, sem fellur undir slíka samninga, jafna meðferð að því er varðar almannatryggingar sem og að réttindi þess til almannatrygginga séu viðvarandi og flytjist með því milli staða.

3) Skoða ætti peningalegt verðmæti greiðslna í fríðu með hliðsjón af almannatryggingum, þ.m.t. að því er varðar framlag atvinnurekanda og réttindi þjónustufólks á heimilum.

21. 1) Aðilar ættu að íhuga frekari ráðstafanir til að tryggja skilvirka vernd þjónustufólks á heimilum, einkum farandþjónustufólks á heimilum, svo sem:

- a) að koma á fót beinu símasambandi á landsvísu við túlkþjónustu fyrir þjónustufólk á heimilum ef aðstoðar er þörf,
- b) að kveða á um, í samræmi við 17. gr. samþykktarinnar, kerfi um heimsóknir fyrir ráðningu til heimila þar sem farandþjónustufólk á heimilum á að starfa,
- c) að koma á neti til að sjá fyrir húsnæði í neyðartilvikum,
- d) að efla vitund atvinnurekanda hvað varðar skyldur sínar um að veita upplýsingar um góða starfshætti við ráðningu þjónustufólks á heimilum, skyldur sem kveðið

- er á um í atvinnu- og innflytjendalöggjöf hvað varðar farandþjónustufólk á heimilum, ráðstafanir um fullnustu og viðurlög við brotum og aðstoðarþjónustu í boði fyrir þjónustufólk á heimilum ásamt atvinnurekendum þeirra,
- e) að tryggja aðgengi þjónustufólks á heimilum að kvörtunarúrræðum og að leita úrræða á sviði einkaréttar og refsiréttar, bæði meðan á ráðningu stendur og eftir að ráðningu líkur, óháð brottför frá viðkomandi landi og
 - f) að veita þá þjónustu að tilkynna þjónustufólki á heimilum, á tungumálum sem það skilur, um réttindi þess, um viðeigandi lög og reglugerðir, um þau kvörtunar- og réttarúrræði sem því stendur til boða um bæði atvinnu- og innflytjendalöggjöf og réttarvernd gegn glæpum svo sem ofbeldisglæpum, mansali og frelsissviptingu, og að veita aðrar viðeigandi upplýsingar sem það kann að hafa þörf fyrir.

2) Aðilar upprunalanda erlends farandþjónustufólks á heimilum ættu að aðstoða með virkum hætti við að vernda réttindi þessa launafólks með því að upplýsa það um rétt þess fyrir brottför, stofna sjóði um lögfræðilega aðstoð, félagslega þjónustu og sérhæfða ræðismannsþjónustu og með öðrum viðeigandi ráðstöfunum.

22. Aðilar ættu, að höfðu samráði við heildarsamtök atvinnurekenda og launafólks og, ef þau eru fyrir hendi, við samtök fulltrúa þjónustufólks á heimilum og þá aðila sem koma fram fyrir hönd atvinnurekenda þjónustufólks á heimilum, að íhuga að skilgreina með lögum, reglugerðum eða öðrum ráðstöfunum, þau skilyrði sem veita farandþjónustufólki á heimilum rétt til heimsendingar sér að kostnaðarlausu við lok þess ráðningarsamnings sem það var ráðið samkvæmt.

23. Aðilar ættu að stuðla að góðum starfsvenjum einkarekinna ráðningarskrifstofa í tengslum við þjónustufólk á heimilum, þ.m.t. farandþjónustufólk á heimilum, að teknu tilliti til meginreglna og aðferða sem kveðið er á um í samþykkt um einkareknar vinnumiðlunarskrifstofur, 1997 (nr. 181) og í tilmælum um einkareknar vinnumiðlunarskrifstofur, 1997 (nr. 188).

24. Aðilar kunna að vilja skoða hvaða skilyrði gætu verið fyrir því að vinnueftirlitsmenn eða aðrir embættismenn, sem falið er að framfylgja ákvæðum sem gilda um störf þjónustufólks á heimilum, komi inn í húsnæði þar sem vinna fer fram, svo framarlega sem slíkt samrýmist landslögum og venju um virðingu fyrir friðhelgi einkalífsins.

25. 1) Aðilar ættu að grípa til ráðstafana, í samráði við heildarsamtök atvinnurekenda og launafólks og, ef þau eru fyrir hendi, við samtök fulltrúa þjónustufólks á heimilum og þá aðila sem koma fram fyrir hönd atvinnurekenda þjónustufólks á heimilum, um að marka stefnu og gera áætlanir sem miða að því:

- a) að hvetja til áframhaldandi þróunar á færni og hæfni þjónustufólks á heimilum, þ.m.t. lestrarþjálfun eftir því sem við á, í því skyni að auka faglegar framfarir þess og fjölga atvinnutækifærum,
- b) að finna jafnvægi milli vinnu og einkalífs þjónustufólks á heimilum og
- c) að tryggja að tekið sé tillit til áhyggna og réttinda þjónustufólks á heimilum í tengslum við almenna viðleitni til að samræma vinnu og fjölskylduábyrgð.

2) Aðilar ættu, að höfðu samráði við heildarsamtök atvinnurekenda og launafólks og, ef þau eru fyrir hendi, við samtök fulltrúa þjónustufólks á heimilum og þá aðila sem koma fram fyrir hönd atvinnurekenda þjónustufólks á heimilum, að þróa viðeigandi hagræða og

mælikerfi til að auka getu hagstofa á landsvísu til að safna gögnum sem þarf til að styðja við skilvirka stefnumótun um störf þjónustufólks á heimilum.

26.

1) Aðilar ættu að íhuga samstarf sín á milli til að tryggja að samþykkt um þjónustufólk á heimilum, 2011 og þessi tilmæli taki með virkum hætti til farandþjónustufólks á heimilum.

2) Aðilar ættu að eiga með sér tvíhliða og svæðisbundið samstarf og starfa saman á heimsvísu í því skyni að auka vernd þjónustufólks á heimilum, einkum hvað varðar varnir gegn nauðungarvinnu og mansali, aðgang að almannatryggingum, eftirlit með starfsemi einkarekinna vinnumiðlunarskrifstofa sem hafa milligöngu um ráðningu þjónustufólks á heimilum í öðru landi, miðla góðum starfsvenjum og samantekt hagtalna um þjónustustörf á heimilum.

3) Aðilar skulu gera viðeigandi ráðstafanir til að aðstoða hver annan við að hrinda ákvæðum samþykktarinnar í framkvæmd með aukinni alþjóðlegri samvinnu eða aðstoð, eða hvoru tveggja, þar á meðal með stuðningi við félagslega og efnahagslega þróun, áætlunum um afnám fátæktar sem og menntun handa öllum.

4) Í tengslum við friðhelgi ættu aðilar að íhuga:

- a) að marka stefnu og setja siðareglur fyrir stjórnarerindreka sem miða að því að koma í veg fyrir brot gegn rétti þjónustufólks á heimilum og
- b) að eiga með sér tvíhliða og svæðisbundið samstarf og starfa saman á heimsvísu í því skyni að taka á og koma í veg fyrir hrottafengið atferli gagnvart þjónustufólki á heimilum.